

Motion

1980/81:1961

av Lars Werner m. fl.

med anledning av proposition 1980/81:106 om ändring i brottsbalken m. m. (främjande av flykt; s. k. falska telefonrecept m. m.)

I proposition 1980/81:106 föreslås bl. a. att brottsbalkens straffbestämmelse om främjande av flykt utvidgas till att omfatta alla som med laga rätt är berövade friheten. Samma lagrum kommer alltså att såväl reglera främjande av flykt från ett fängelse som från en vårdinrättning för alkoholrehabilitering (efter tvångsintagning) liksom från ett psykiatriskt sjukhus, om patienten är intagen med stöd av LSPV. Ändringsförslagen motiveras i propositionen med det oklara rättsläge som råder när det gäller frågan vilken personkrets av omhändertagna som utesluts från tillämpningen av bestämmelserna i 17 kap. 13 § BrB.

Straffbestämmelserna om främjande av flykt regleras f. n. i resp. speciallag – LSPV, smittskyddslagen etc. – och propositionens förslag innebär en principiellt ändrad syn i dessa frågor. Man jämför alla former av frihetsberövanden när det gäller straffbestämmelserna om främjande av flykt. Denna principiellt ändrade syn kommenteras inte i propositionen.

Från vpk:s sida kan vi inte acceptera denna ändrade principinställning och detta förslag till generell lagreglering för främjande av flykt, även om det kan innebära fördelar från tolkningssynpunkt.

Vi anser att frihetsberövandena är av så olika karaktär att straffbestämmelserna om främjande av flykt bör regleras i resp. speciallag och därmed möjliggöra differentierade bestämmelser. Det är helt orimligt att, såsom nu görs, sammankoppla alla former av frihetsberövanden. Det leder redan nu till straffskärpning när det gäller främjande av flykt i samband med barnavård och nykterhetsvård, och det leder till kriminalisering av fritagning av den som är intagen på ungdomsvårdsskola, liksom det innebär en utvidgning av kriminaliseringen av frihetsberövanden vid sjukvård till att omfatta även döljande o. d. av en avvikande. Anhöriga till någon som avvikit, exempelvis från ett mentalsjukhus, blir alltså med detta lagförslag kriminella, om de inte omedelbart ringer till polisen.

Förslaget leder också till att bestämmelser om straff för fritagningar, fritagningsförsök och döljande av sådana som avvikit och för eventuella frihetsberövanden, vilka kan komma att införas i den nya socialtjänstlagen, redan kommer att vara reglerade i lag, liksom fallet kommer att vara för alla andra former av frihetsberövanden som kan bli föremål för lagstiftning i en framtid. Följdlagstiftningen kommer före lagstiftningen, vilket är mycket märkligt och ovanligt. Anmärkningsvärt är också att inte någon social

centralnämnd, kommun eller något landsting getts möjligheter att remissbehandla detta lagförslag med tanke på ovan nämnda konsekvenser.

Ett försök att klara upp en oklar rättssituation kommer alltså att få omfattande konsekvenser. Propositionens förslag i denna del måste därför avslås. Också framdeles bör straffbestämmelserna för främjande av flykt regleras i resp. speciallag. För socialtjänstens del bör alltså eventuella straffbestämmelser införas i socialtjänstlagen. Den oklara rättssituation som nämns i propositionen bör lösas genom klarare skrivningar i resp. lagar. Utvidgningen av straffbestämmelserna till att också omfatta förberedelse till främjande av flykt kan då regleras så att den enbart kommer att gälla för intagna vid kriminalvårdsanstalter, eftersom syftet med denna utvidgning är att straffreglera de organiserade former av fritagning som nu förekommer inom den tyngre kriminaliteten.

Med hänvisning till det ovan anförda och med godkännande av proposition 1980/81:106 i övrigt hemställs

1. att riksdagen beslutar att avslå förslagen om
 - a) lag om ändring i lagen (1981:29) om ändring i brottsbalken,
 - b) lag om ändring i brottsbalken,
 - c) lag om ändring i lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall,
 - d) lag om ändring i lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda,
 - e) lag om ändring i smittskyddslagen (1968:231).
2. att riksdagen uttalar att straffbestämmelser om främjande av flykt bör regleras i resp. speciallagstiftning i enlighet med vad som anføres i motionen.

Stockholm den 11 mars 1981

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

MARIE-ANN JOHANSSON (vpk)